Lähettäjä: Sahavirta Ritva (SY)
Lähetetty: 21. helmikuuta 2018 14:09
Vastaanottaja: nina.santaharju@tem.fi
Kopio: VKSV
Aihe: Syyttäjän kanneoikeus tavaramerkkiasioissa

Hei,

Ohessa Helsingin syyttäjänvirastosta tavaramerkkiasioitakin hoitavan syyttäjän kommentit pyyntöönne 14.2.2018.

1. **TML 27 § 2 momentissa** on viitattu tavaramerkkilain 13 §:ään, 14 §:n 1 momentin 1-3 kohtiin sekä 26 §:ssä olevaan säännökseen, joista voidaan todeta seuraavaa:

   TML 13 §: tavaramerkkirikkomuksissa / teollisoikeusrikoksissa teko on rangaistava vain tahallisena ja kyseeseen tulee käytännössä tuoteväärennökset. On varsin teoreettista, että erottamiskykyä koskevat jutut tulisivat syyttäjälle, sillä tahallisuuden osoittaminen niissä on vaikeaa, jollei mahdotonta. Jutut käsitellään tämän vuoksi siviilijuttuina, joihin syyttäjillä ei ole toimivaltaa. Samoin mahdollista erottamiskykyä koskevat mitätöintivaatimukset käsitellään siviilikantein. Syyttäjien kanta on, että syyttäjän nimenomaiselle kanneoikeudelle ei nähdä tarvetta.

   TML 14 § 1 momentin 1-3 kohdat: 2) ja 3) -kohtiin liittyen (merkki on harhaanjohtava tai se sisältää ilman lupaa otetun valtion vaakunan, lipun jne) on vaikea kuvitella mikä olisi se rikosoikeudellisesti relevantti yksityinen tai edes yleinen etu, minkä vuoksi syyttäjien tulisi ryhtyä toimenpiteisiin rekisteröinnin mitättömäksi julistamiseksi. Tämän vuoksi syyttäjän nimenomaiselle kanneoikeudelle ei nähdä tarvetta. Sen sijaan 1) -kohta on mielenkiintoinen. Koska esimerkiksi syyttäjällä ja Poliisihallituksella on yhdistyslain 8 luvun 43 §:n nojalla kanneoikeus vaatia yhdistyksen lakkautetuksi, jos yhdistys toimii olennaisesti vastoin lakia tai hyviä tapoja, saattaisi olla perusteltua säilyttää syyttäjän kanneoikeus silloin, jos tavaramerkki on lain, yleisen järjestyksen tai hyvän tavan vastainen.

   TML 26 §: Mitä tulee 26 § 1 momentin 1) -kohtaan, viitataan samaan kuin TML 13 §:stä lausuttuun. Erottamiskykyä koskeville jutuille ei ole tarvetta säilyttää syyttäjän nimenomaista kanneoikeutta. Sen sijaan TML 26 § 1 momentin 2) -kohdan osalta syyttäjän kanneoikeus saattaisi koherentisti olla tarpeellinen säilyttää, mutta vain siltä osin kuin merkki on tullut lain, yleisen järjestyksen tai hyvän tavan vastaiseksi, ei sen takia että se on tullut harhaanjohtavaksi. Tosin soveltamistapaukset ovat lienee erittäin harvassa ja tulevat lähinnä teoriassa kyseeseen. Oletettavasti kyse voisi olla esimerkiksi tapauksesta, jossa merkki on kymmeniä vuosia vanha ja aikoinaan sen rekisteröinnissä tai vakiintumisessa sitä ei todettu lain, yleisen järjestyksen tai hyvän tavan vastaiseksi (esim. Laku Pekka -makeiskääre ja ”neekerisuukot”, joissa ilmeisesti valmistajat ryhtyivät itse toimiin niiden poistamiseksi)

2. TML 36 §:n 3 momentissa kanneoikeus koskee sitä, että tunnusmerkki on harhaanjohtava tai tullut harhaanjohtavaksi. Syyttäjien kanta on, että syyttäjän nimenomaiselle kanneoikeudelle ei nähdä tarvetta, samoilla perusteilla kuin edellä on lausuttu TML 14 § 1 momentin ja TML 26 §:n osalta

3. **TML 41 §:n 2 momentissa** säädetään takavarikkomahdollisuudesta. Lain mukaan ”omaisuus voidaan, olkoonpa loukkaus tahallinen tai ei, virallisen syyttäjän tai oikeuden niin päättäessä, ottaa takavarikkoon, jos loukattu sitä vaatii ja asettaa, milloin se katsotaan tarpeelliseksi, hyväksyttävän vakuuden siitä vahingosta, mikä takavarikosta saattaa koitua vastapuolelle, sekä takavarikosta johtuvista kustannuksista; tällöin on muutoin vastaavasti sovellettava mitä takavarikosta rikosasioissa yleensä on säädetty.” Kuten edellä todettua, tavaramerkkirikkomukset ja teollisoikeusrikokset ovat rangaistavia vain tahallisena. Lähtökohtaisesti on näin ollen epäjohdonmukaista, että syyttäjä päättäisi takavarikosta, ellei kyse olisi selkeästi rikosasiasta. Joka tapauksessa jos takavarikkomahdollisuus säilytetään, tapahtuu se kuitenkin kantajan riskillä, joten syyttäjän toimivallan tarpeellisuutta voidaan pitää jokseenkin kyseenalaisena.

Lisäksi tiedoksenne, että korkein oikeus on antanut valitusluvan asiassa, jossa syyttäjä hakee ennakkoratkaisua kysymykseen ovatko yhteisön tavaramerkkiasetuksen (Neuvoston asetus (EY) No 207/2009) ja yhteisömalliasetuksen (Neuvoston asetus (EY) No 6/2002) mukaiset yhteisön tavaramerkin ja yhteisömallin loukkaukset rikoslain 49 luvun 2 §:n mukaisia teollisoikeusrikoksina rangaistavia tekoja. Viittaussäännös on siten ”epäselvä”, että asiassa saattaa olla laillisuusperiaatteeseen liittyvä ongelma, joka olisi hyvä korjata, jos mahdollista.

Terveisin,

Ritva Sahavirta
valtionsyyttäjä